

Kannanotto

4.3.2026

Eläkeläisetkö vapaamatkustajia tasavallan taloustalkoissa?

Keskustelu eläkeläisten osallistumattomuudesta yhteisiin talkoisiin kovenee koko ajan. Mistä se kumpuaa, asenteistako vai tietämättömyydestä. Etuusleikkaukset ovat monen kanavan kautta kohdistuneet eläkeläisiin, erityisesti eläketulon mediaanin 1884 euroa/kk alapuolella oleviin. Lisäksi eläkkeiden verotuskohtelut palkansaajiin verrattuna ovat koventuneet lisää ja sote-palvelujen saatavuus, asiakasmaksujen, omavastuiden sekä lääkkeiden arvonlisäveron korotukset ovat kovimmin koskeneet eläkeläisiä. Suurin eläkeläisten taloudellinen heikennys on ollut vuodesta 1996 taitetun indeksin vaikutus.

Sinänsä luottamukseen perustuva, osittain rahastoiva eläkejärjestelmämme on kestäväällä pohjalla, joka luo turvan myös nuorille tulevaisuudessa. Järjestelmää on juuri korjattu ja seuraava arviointi on 2035. Korjaustalkoisiin tarvitaan talouden kasvua, jossa tärkeintä on yritysten vastuun korostaminen sekä kulutuksen herääminen. Yritysten tuottavuus ja kasvu on junnannut lähes paikoillaan kohta 20 vuotta. Verrokkimaissa julkisten menojen kasvu on ollut samaa luokkaa, mutta BKT:n tasaisen kasvun vuoksi velanottoon ei valtion ole niissä juuri tarvinnut turvautua.

Eläkeläiset pyörittävät omaishoitoa sekä korvauksetta 350 000 läheisen läheishoitoa. Eläkeläisjärjestöt tekevät ennaltaehkäisevää työtä liikunnan, ravinnon, kulttuurin ja hyvinvoinnin alueilla. Tämä on yhteiskuntamme näkymätöntä ja korvaamatonta vapaaehtoistyötä ja arkipäivän naapuriapua. Eläkeläisistä toimii työelämässä eläköitymisen jälkeen noin 180 000 henkilöä. Panos yhteiskunnalle on järjestötyöllä 3,2 mrd. euroa vuosittain. Lapsille ja lastenlapsille toiminnallista tukea eläkeläiset antavat vuosittain noin 540 miljoonan arvosta, puhumattakaan perinnön kautta vuosittain tulevista miljardeista.

On surullista seurata kuinka eläkeläisiä arvostellaan ja heitä toistuvasti ajetaan nurkkaan passiivisiksi toisen luokan kansalaisiksi. Perusoikeuksien loukkaukset ja ikäsyryntä ovat arkipäivää tänä päivänä. Koko 2000 luvun ikäsyryntäkokemisen on noussut yli kaksinkertaiseksi. Tällä hetkellä eläkeläisistä 73 prosenttia kokee ikäsyryntää ja yksinäisyys on noussut ensi kertaa eläkeläisten kolmanneksi pääongelmaksi sote-palveluiden ja toimeentulon lisäksi.

Perusterveydenhuollossa hoitoon pääsy on Suomessa koko Euroopan huonointa heti Kreikan jälkeen. Hoitojonot erityisesti perusterveydenhuollossa ovat aiheuttaneet sen, että eläkeläiset ovat joutuneet hädässään turvautumaan päivystykseen. Vuosina 2018-24 eläkeläisten päivystyspalvelujen käyttö kolminkertaistui, kun samaan aikaan perusterveydenhuollon käyttö laski, kun apua ei sieltä saanut. Tällä hetkellä esim jono Keusoten puolikiireelliseen hoitoon on 3 kk ja normijono lääkärille 6 kk. Onneksi omalääkärijärjestelmä on käynnistynyt ja sitä tulee vahvasti ohjata ensin paljon palveluja käyttäville eläkeläisille ja pitkäaikaisairaille. Perusterveydenhuolto on sote-järjestelmän perusta, jonka on oltava helposti ja heti saavutettavissa ilman erillistä vartiointiporrasta.

Hallitus on käynnistämässä lopultakin soten parlamentaarisen kehittämisen. Tässä työssä mallia tulisi ottaa Tanskan seikkailuista. Siellä 2007 poistettiin maakunnat ja 2/3 kunnista ja keskitettiin sote 5 alueelle. Pian todettiin malli historian suurimmaksi virheeksi, liian byrokraattiseksi ja toimimattomaksi. Pitkän valmistelun jälkeen on päätetty palauttaa vuodesta 2027 alkaen 17 aluetta takaisin ja samalla palauttaa valtaa takaisin paikallistasolle kuntiin.

Eläkeläisten aseman ja oikeuksien parantaminen on meidän eläkeläisten tärkein tehtävä, ei repien vaan rakentaen ylisukupolvisesti. Nykyisillä eläkeläisillä on kokemus elämänkaaren eri vaiheista, niiden roolista yhteiskunnassa, kasvukivuista ja eläkeläisyydestä. Yhteiskunnan tulisi arvostaa ja hyödyntää tätä. Me emme myöskään saa olla passiivisia, jos asiatonta keskustelua eläkeläisten asemasta yhteiskunnassa käydään.

Olisiko jo aika lopettaa puheet eläkeläisten osallistumattomuudesta ja suoda kaikille ikääntyville turvallinen vanhuus.

Eläkeliiton Hyvinkään yhdistys ry.